

El volcà del Croscat

Un volcà superlatiu, es miri com es miri

EMILI BASSOLS > TEXT I FOTO

El volcà del Croscat, situat en el cor de la Zona Volcànica de la Garrotxa, va esdevenir l'emblema de la lluita per la conservació dels volcans a finals de la dècada dels setanta i principis dels vuitanta.

Això passava en un moment en què la conservació de la natura en el nostre país era incipient i no se sabia ben bé què significava. De fet, sempre m'he preguntat què hagués passat si les empreses que extreien gredes haguessin tingut una mica més de vista i haguessin indultat el volcà mantenint-lo fora de l'abast de les seves excavadores. Quants anys més hagués tardat a arribar la protecció a la Zona Volcànica de la Garrotxa? Segur que uns quants. Però l'impacte de les màquines, arribant fins al cor mateix del volcà, era una provocació massa forta per als científics i, sobretot, per a les revolucionades consciències ecologistes de l'època. Així, l'emblemàtic volcà del Croscat, que va patir durant anys l'espoli de la seva greda, va resultar el més gran damnificat d'unes concessions mineres que no admetien cap mena de concessió conservacionista. Finalment, les extraccions es van aturar el 1991, i per cicatritzar la ferida i permetre un ús pedagògic i turístic de l'espai es va iniciar, el 1995, una de les restauracions més interessants, des d'un punt de vista paisatgístic, de les que s'han fet a Catalunya. Les grederes del Croscat són un espai geològic amb una potència escènica increïble, i per això no és estrany que siguin tan visitades. En cap més lloc del país es pot veure un volcà tallat com si li haguessin fet una dissecció, com ho està el del Croscat. Avui ja sabem que el Croscat

no és el pare de la Vall d'en Bas, com tantes vegades s'havia dit, i no ho és perquè els vulcanòlegs ens han demostrat que la seva colada de lava no va arribar a barrar el pas del riu Fluvià, però la seva presència té una clara influència sobre el paisatge vegetal de la zona. El seu con té un diàmetre de 800 metres i s'eleva 160 metres d'alçada (és el volcà més alt de tota la península ibèrica), i això fa que protegeixi la Fageda d'en Jordà, que creix damunt de la seva colada de lava, de l'influx del clima mediterrani. Darrerament, el debat científic entorn del volcà se centra en si realment és l'últim que va entrar en erupció a la península o no. Les datacions que s'han fet situen l'erupció del volcà del Croscat ara fa uns 11.500 anys, però l'estratigrafia re-

>> *Activitat pedagògica a les grederes del volcà del Croscat.*

lativa semblaria indicar que el volcà de Rocanegra, a la vall de Santa Pau, podria ser més jove. Per confirmar-ho i determinar-ne l'edat calen encara més estudis geològics. En tot cas, sigui com sigui, mantingui o no l'atribut de ser el volcà més jove, és evident que el volcà del Croscat ja forma part de la història proteccionista del país i, amb els anys, s'ha convertit en un dels atractius geoturístics més notables del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa i de Catalunya.

Emili Bassols i Isamat
és biòleg.